

Nóra G. Etényi (Budapesta, Universitatea Loránd Eötvös): *Faima și renumele lui Gabriel Bethlen în publicistica Imperiului Romano-German premodern*

În publicațiile de presă contemporane de limbă germană au apărut o gamă foarte mare de știri politice privind principele transilvănean Gabriel Bethlen, care transmit informații veridice. Pe parcursul domniei sale, Bethlen a fost prezent permanent, cu o intensitate fluctuantă în colimatorul opiniei publice contemporane. S-au publicat hărțile campaniilor militare purtate de el, au fost redactate vederi ale cetăților cucerite, iar portretele sale călare, precum și steagul său redat în diferite variante au transmis și influența sa politică din Ungaria Superioară. Împrejurările alegerii sale ca monarh și consecințele așteptate au fost comentate în relații tipărite. În informațiile săptămânale din Frankfurt a fost dezbătut ajutorul primit de Bethlen din partea Înaltei Porți, parvenit din Veneția și bazat pe informații primite din Constantinopol. Totodată noua sa politică privind Poarta a fost criticată prin intermediul caricaturilor și a pasquillus-urilor.

Obținerea și influențarea publicității politice a devenit o miză serioasă pe plan politic, economic și strategic. Pe lângă curțile princiare, a devenit importantă și câștigarea opiniei publice a elitei conducătoare educate din orașe. Această opinie publică a orășenilor a fost un factor important în formarea opiniei locale și în asigurarea bazei economice a transiterii de informații. Cucerirea pe termen lung al acestei elite educate se putea realiza prin intermediul documentelor diplomatice, juridice, economice și de teorie de stat. Lumea îndepărtată a evenimentelor militare și politice a fost transmisă publicului interesat cu ajutorul manifestelor prin portrete ușor deslușibile, hărți și planuri ale inginerilor militari; importanța evenimentelor era interpretată cu ajutorul simbolurilor și a alegoriilor. O serie de colecții de presă demonstrează că contemporanii au acordat o importanță majoră acelor genuri de presă care erau pe înțelesul tuturor. Alături de manuscrisele de presă au fost încadrate și tipăriturile unor manifeste devenite „publice”, alegorii politice, caricaturi.

Pentru interpretarea importanței informațiilor eterogene apărute în publicațiile acelei vremuri trebuie luat în vedere faptul că pe parcursul Războiului de treizeci de ani a avut loc o transformare majoră privind importanța propagandei politice tipărite. Opinia publică a Imperiului Romano-German era atinsă în permanență de un flux continuu de informații cu un conținut variat, transmisă din diferite centre. Războiul purtat într-un sistem de alianță a crescut importanța știrilor externe, marile puteri erau nevoite să-și demonstreze supremația cu ajutorul unor argumente de o calitate din ce în ce mai evoluată, nu doar într-un spațiu restrâns, dar și într-unul tot mai larg. Imaginea domnitorului, în fața opiniei publice devine o componentă importantă a arsenalul politic extern. Chiar dacă politica otomană purtată de Bethlen era prezentată în propaganda Habsburgică ca o încălcare a normelor, totuși Principatul Transilvaniei, chiar și prin prisma acestei oglinde negative, a avut un rol important. Reușitele politice și militare ale politicii de succes purtată de Bethlen au apărut în alegoriile și pamfletele politice în care se dezbăteau și se interpretau relațiile politice internaționale.